

En nøkkel for å lykkes med pårørendearbeidet er involvering

Brukermedvirkning og åpen dialog har vært viktig for oss når vi skal finne frem til nye satsingsområder. Dette skriver Ruth Berle, prosjektmedarbeider, og Helene Samnøy, leder i Enhet for barnehabilitering i Horten kommune. Horten er blant kommunene som har fått ekstra midler fra staten til pårørendearbeid.

Pårørendesenteret har spurt:

- Hvilke satsninger og tiltak er dere i gang med når det gjelder pårørende?

- Vi har i flere år satset på brukermedvirkning som også er en del av pårørendearbeidet, og har ut fra dette funnet mange satsinger og tiltak.

Horten kommune har et bredt tilbud til pårørende.

Nettverksgruppe

Dette er et tilbud til foreldre/foresatte til barn/unge med funksjonsnedsettelse. Denne gruppen ble til etter at dette ble tatt opp i en

idemyldring (open space) i 2011. Gruppen drives av Barnehabilitering, møtes ca. 4 ganger per år, og tar opp ulike tema etter innspill fra deltakerne. Denne gruppen er et fora hvor medlemmene får mulighet til å samtale om temaer som opptar foreldrene/de foresatte, og et sted for hvor medlemmene kan bli kjent med hverandre.

Allsporten

Borre Allsport er en foreldredrevet idrettsklubb for barn med funksjonsnedsettelse. De møtes hver onsdag og har hall-idrett og svømming sammen. Her er det fokus på inkludering og frivillighet. Kommunen støtter denne klubben noe økonomisk og med lokaler. Dette er en møtearena for foreldre som pårørende og bidrar til fellesskapsfølelse og engasjement.

Open space

I 2011 ble det gjennomført en idedugnad i sammenheng med prosessen for å utarbeide en Habilitering- rehabiliteringsplan for Horten kommune. I delrapporten om dialogmøtet kom det frem mange temaer som foreldre og foresatte for barn og unge med habilitering- og rehabiliteringsbehov var opptatt av.

Disse temaene var delt inn i følgende områder:

- Skole
- Avlastning / bolig
- Fritid
- Fysioterapi / fysisk aktivitet
- Nettverk / søsken
- System

Barnehabilitering i Horten kommune har brukt mange av ideene til løsninger som fremkom i dialogmøtet som rettesnor i arbeidet med å utvikle tjenestene. Mange nye og forbedrede tiltak er allerede igangsatt i Barnehabilitering.

“ **Høsten 2017 arrangerer vi på nytt en idedugnad for å avdekke nye satsingsområder.**

Søskengrupper

Dette er et tilbud vi starter med høsten 2017 for barn mellom 8 og 12 år som er søsken til barn med funksjonsnedsettelse. Vi vil ha sosialt samspill, lek og samtaler hver gang og har fokus på disse temaene i planleggingen av gruppene:

- Opplevelse av ekstra bekymring og omsorg
- Opplevelse urettferdighet / motstridende følelser
- Opplevelse av «forklaringsproblem» overfor omverden
- Forståelse og toleranse for ulikhet
- Opplevelse av å ha ansvar og plikter
- Opplevelse av glede og berikelse

Familieråd

Familie- og nettverksråd er et møte hvor familien tar viktige beslutninger. Dette er en måte å jobbe på der familien og nettverket er med på å finne gode løsninger for familien. I samarbeid med Barnehabilitering arrangeres et familie- og nettverksråd hvor målet er å komme fram til en plan som ivaretar søsken i familier med barn med funksjonsnedsettelse. Dette er en god måte å finne løsninger på. Familie- og nettverksråd er frivillig, og familien selv eller offentlige ansatte kan ta initiativ til et familie og nettverksråd.

– Hva er responsen dere har fått fra pårørende – og erfaringene deres så langt med tiltakene?

– Responsen er svært god fra pårørende. Vi opplever at de setter pris på å inkluderes i utviklingsarbeidet, og at inkludering av pårørende medfører at vi i større grad treffer med våre tjenester. Foreldrene har et helt særegent eierskap og stolthet knyttet til Allsporten.

Og ildsjelene i Allsporten har all grunn til å være stolte. Ca 40 barn og unge med funksjonsnedsettelse er medlemmer. Dette er et unikt initiativ og arbeid av foreldre hvor kommunen kun bidrar med noe økonomisk støtte og tilgjengelige lokaler. Pårørende har også gitt svært gode tilbakemeldinger på brukermedvirkningsmetoden «Open space» hvor aktuelle problemstillinger, og tiltak knyttet til disse, etterspørres.

Familieråd hvor familien og nettverket mobiliseres, er en av metodene som Horten kommune får best tilbakemeldinger på.

– Etter hvert råd evaluerer deltakerne anonymt, og det er ofte udelt positiv respons på denne måten å samarbeide som pårørende på. Her inviteres pårørende til handling og samarbeid og tilbakemeldingene er at dette oppleves som viktig og meningsfullt.

– *Hvilke utfordringer opplever dere knyttet til tiltakene?*

– Det har vært en lang og spennende prosess med utvikling og holdningsendring internt i kommunen. Uttalte verdier i Virksomhetsplaner som vennlighet, respekt, åpenhet og deltakelse har medført gjensidig tillit mellom tjenesteapparatet og familiene. Det har vært viktig å få de mål og tiltak som familiene har foreslått, knyttet inn i Virksomhetsplaner.

Nye og fleksible løsninger krever ikke bare endring i holdninger og i tiltak, men også i administrasjon. Korte kommunikasjonsveier og positiv holdning til omstilling og omlegging av tjenestene har vært en nøkkel. Nye og mer fleksible måter å arbeide på krever ressurser.

– En av utfordringene så langt har vært å finne ressurser til å drive alle de gode prosessene innenfor rammene. Øremerkede midler fra Helsedirektoratet er avgjørende i en omstillingsprosess.

“ Omstilling vil i en periode være ressurskrevende. Gevinsten kommer først gradvis etter 2–5år.

Forebyggende arbeid er vanskelig å måle i kroner og øre, fordi gevinsten ofte er synlig på andre områder i samfunnet eller kommer til syne som fravær av sykdom, skade, kriminalitet i et livsløpsperspektiv. Omstilling krever en tydelig og modig ledelse, som gir sine medarbeidere tillit. Barnehabilitering lyste ut en prosjektstilling i 2016 for å sikre at tiltakene vi hadde satt i gang ble videreført. Denne stillingen er besatt ut året 2017 og knyttes mye mot arbeidet rundt søsken som pårørende. Det er utfordrende å få ansatte i utviklingsstillinger til å bli, fordi det er usikkerhet rundt økonomien i et lengere perspektiv.

– Hvilke tips og råd har dere til andre kommuner som vil starte andre pårørendetilbud eller lignende pårørendetiltak som dere?

En nøkkel for å lykkes er involvering. Brukermedvirkning og åpen dialog har vært viktig for oss når vi skal finne frem til nye satsingsområder. På denne måten har vi både fått kartlagt behovene, og hørt på de som står i dilemmaene i hverdagen. I tillegg kommer noen av de tingene som er nevnt under punkt 3, skriver Ruth Berle og Helene Samnøy.

Tekst:

Marie Rein Bore

Journalist